

Stappenplan Ruimtelijk ordenen met omgevingsveiligheid

Dit interactieve pdf werkt het beste in een pdf-viewer.

1

Inventariseren huidige situatie en initiatieven

Actie	Toelichting		Vindplaats van de informatie
<p>Waar liggen risicobronnen?</p>	<p>Het betreft hier risicobronnen zoals aangewezen in bijlage VII van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Bkl bijlage VII - Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) - Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) - Signaleringskaart EV
<p>Waar liggen aandachtsgebieden?</p>	<p>Er zijn drie soorten aandachtsgebieden: brand-, explosie- en gifwolkaandachtsgebieden.</p>	<p>Binnen aandachtsgebieden zijn, zonder goede maatregelen, personen <i>binnen gebouwen</i> onvoldoende beschermd tegen de gevolgen van een incident bij een risicovolle activiteit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bkl bijlage VII: risicovolle activiteiten en het bijbehorende aandachtsgebied - Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) - Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) - Signaleringskaart EV
<p>Waar liggen PR10⁻⁶-contouren?</p>	<p>Binnen plaatsgebonden risico (PR) 10⁻⁶-contouren zijn (zeer) kwetsbare gebouwen en locaties niet toegestaan, en beperkt kwetsbare gebouwen en locaties alleen als sprake is van gewichtige redenen.</p>	<p>Let op: Controleer of door actualisatie van rekenmethoden plaatsgebonden risicocontouren van bedrijven veranderd zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bkl bijlage VII: reikwijdte van de risicocontouren voor specifieke risicovolle activiteiten - Atlas Leefomgeving - Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) - Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) - Signaleringskaart EV
<p>Is een risicogebied vastgesteld?</p>	<p>Risicogebieden kunnen worden aangewezen voor locaties waar meer risicobedrijven bij elkaar liggen. Zo kan ruimte worden gereserveerd voor risicovolle activiteiten. Net als nu bij een geluidgezoneerd industrieterrein of, onder de oude wetgeving, artikel 14 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Bkl artikel 5.16 - Besluit: een risicogebied wordt vastgesteld met een formeel besluit. - Omgevingsplan: risicogebieden moeten in het Omgevingsplan worden aangegeven - Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) - Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) - Signaleringskaart EV
<p>Zijn er knelpunten t.a.v. omgevingsveiligheid?</p>	<p>Knelpunten kunnen heel locatiespecifiek zijn, en al lang bestaan. Beschouw deze tegen de achtergrond van het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet. De verandering van wetgeving kan ook nieuwe knelpunten veroorzaken.</p>	<p>Voorbeeld: Denk aan een situatie waarbij een risicobron conform het Activiteitenbesluit alleen werd getoetst op hinder bij een <i>fysiek aanwezige</i> object, en waar met de Omgevingswet ook getoetst moet worden aan <i>geprojecteerde</i> objecten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zie invoeringswet Omgevingswet.
<p>Waar zijn initiatieven voor nieuwe risicobronnen of (zeer) kwetsbare gebouwen en locaties?</p>	<p>Het gaat hier niet om de al planologisch geborgde mogelijkheden, maar om initiatieven die aangekondigd zijn, en die al dan niet passen binnen het bestaande ruimtelijk kader.</p>	<p>Kijk hierbij ook buiten de gemeentegrenzen. De impact van risicovolle activiteiten kan zich immers over een groot gebied uitstrekken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bkl bijlage VI: definitie beperkt kwetsbaar, kwetsbaar en zeer kwetsbaar gebouw/locatie - Bkl bijlage VII: risicovolle activiteiten, met bijbehorende PR-contouren en aandachtsgebieden

Stappenplan Ruimtelijk ordenen met omgevingsveiligheid

2

Inventariseren
ruimtelijke
rechten

Actie

▶ **Waar zijn nieuwe zeer kwetsbare gebouwen/locaties toegestaan?**

▶ **Welke gebouwen/locaties daarvan moeten gehandhaafd blijven?**

Toelichting

Het gaat om de planologische mogelijkheden in het geldende juridisch planologisch kader: het (tijdelijk deel van het) omgevingsplan.

▶ Als uit de vorige actie komt dat zeer kwetsbare gebouwen/locaties zijn toegestaan in een aandachtsgebied moet je standpunt innemen over hoe je hiermee om wilt gaan.

▶ **Let op:** Als zeer kwetsbare gebouwen/locaties zijn toegelaten, moet dat gebied als voorschriftengebied worden aangewezen.

▶ **Let op:** Of rechten gehandhaafd kunnen blijven hangt af van het veiligheidsniveau dat kan worden bereikt. Vaak zal het gaan om bestaande gebouwen, die opnieuw worden benut. Op grond van de nieuwe regels zijn bouwkundige maatregelen dan niet nodig. Dat betekent wel dat een afweging gemaakt moet worden of veiligheid voldoende is geborgd.

▶ **Let op:** Als de bestaande plancapaciteit niet gehandhaafd blijft, kan dat leiden tot planschade. Onder de Omgevingswet zijn de rechten op planschade verminderd.

Vindplaats van de informatie

▶ - Bkl artikel 5.14
- (Tijdelijk deel van het) omgevingsplan (onder de Wro: bestemmingsplan)

▶ - Gemeentelijke visie op veiligheid

3 Fysieke leefomgeving ordenen met veiligheid

Actie	Toelichting	Vindplaats van de informatie
<p>Moeten risicobronnen uitgesloten, geconserveerd of gestimuleerd worden?</p>	<p>▶ Een gemeente kan ervoor kiezen op een bedrijventerrein met veel arbeidsintensieve bedrijven risicovolle bedrijven uit te sluiten. Bij een regionaal bedrijventerrein kan de vestiging van risicovolle activiteiten juist worden gestimuleerd (om zo andere terreinen te ontlasten).</p> <p>Of een activiteit op een locatie wenselijk is, hangt van meer af dan alleen veiligheid. Een zeer kwetsbaar gebouw is doorgaans ook geluidgevoelig en geurgevoelig.</p>	<p>▶</p> <ul style="list-style-type: none"> - Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) - Atlas van de leefomgeving - Planbureau voor de Leefomgeving - Omgevingsvergunningen - (Tijdelijk deel van het) omgevingsplan (onder de Wro: bestemmingsplan))
<p>Zijn omgevingsmaatregelen mogelijk/zinvol?</p>	<p>▶ Omgevingsmaatregelen, zoals voorzieningen om een plasbrand op te vangen, kunnen een effectieve bescherming van de nieuw in te richten omgeving opleveren, en als 'bijvangst' de bestaande omgeving veiliger maken.</p>	<p>Let op: Deze maatregelen mogen altijd worden voorgeschreven en kunnen aanvullend zijn op de verplichte bouwkundige maatregelen in het voorschriftengebied.</p> <p>Let op: Indien gelijkwaardigheid wordt aangetoond, kunnen omgevingsmaatregelen (verplichte) bouwkundige maatregelen vervangen.</p>

4

Aanwijzen
voorschriften-
gebieden

Actie

Waar moeten voorschriftengebieden worden aangewezen?

Toelichting

Voorschriftengebieden moeten door het bevoegd gezag in het omgevingsplan aangewezen worden ter plaatse waar zeer kwetsbare gebouwen zijn toegestaan.

Een bevoegd gezag kán in het omgevingsplan voorschriftengebieden aanwijzen ter plaatse waar (beperkt) kwetsbare gebouwen zijn toegestaan.

Let op: De bouwkundige voorschriften uit het Bkl zijn alleen van toepassing op nieuwe gebouwen en hebben geen werking bij de verbouw van een bestaand gebouw waar een kwetsbare activiteit in wordt ondergebracht.

Let op: Voorschriftengebieden kunnen driedimensionaal zijn, en bijvoorbeeld delen van een gebouw betreffen (bijvoorbeeld één of meer verdiepingen).

Let op: Omdat je voorschriftengebieden kan vaststellen voor één onderdeel van een gebouw, kan er een complexe situatie ontstaan als aanvullende bouwvoorschriften alleen voor dat ene onderdeel gelden.

Vindplaats van de informatie

- In bijlage VI van het Bkl is aangegeven van een zeer kwetsbaar gebouw is.
- In artikel 4.60 van het Bbl is aangegeven voor welk type gebouwen deze eisen gelden
- [Stappenplan aanwijzen en toepassen van een voorschriftengebied](#)

5

Bepalen inzet
instrumenten
Omgevingswet

Actie

Welke instrumenten kunnen ingezet worden om de ordening te formaliseren?

Toelichting

De instrumenten van de Omgevingswet zijn: omgevingsvisie, programma, omgevingsplan/verordening, omgevingsvergunning en projectbesluit.

Verplicht zijn de omgevingsvisie (Rijk, provincie en gemeente), de omgevingsverordening (provincie en waterschap) en het omgevingsplan (gemeente). Alle instrumenten zijn vormvrij.

Let op: Een programma is facultatief tenzij in de omgevingsvisie een omgevingswaarde is gesteld. In dat geval is monitoring verplicht, en de wijze waarop monitoring plaatsvindt dient in een programma concreet te worden uitgewerkt, net als maatregelen voor het bijsturing, zie stap 7.

Let op: Als een instrument wordt ingezet hoeven niet alle aspecten in het instrument terug te komen; een programma kan zich ook alleen richten op bijvoorbeeld geluid.

Stappenplan Ruimtelijk ordenen met omgevingsveiligheid

6

Opstellen input
omgevingsvisie

Actie

Stel input op voor de omgevingsvisie (verplicht)

Toelichting

De visie kan omgevingsveiligheidsbeleid bevatten, heel concreet of op hoofdlijnen. De constatering 'we streven naar een veilige fysieke leefomgeving' is al een haakje om vervolgens in het omgevingsplan regels ten aanzien van veiligheid aan op te hangen. Een explicieter beleid draagt bij aan een betere onderbouwing van het besluit als bedoeld in stap 9.

Let op: Een omgevingsvisie is alleen bindend voor het bevoegd gezag dat de visie opstelt/vaststelt.

Vindplaats van de informatie

- [Externe veiligheid in de omgevingsvisie](#)

Stappenplan Ruimtelijk ordenen met omgevingsveiligheid

7

Opstellen input
programma

Actie

Stel input op voor het programma
(facultatief)

Toelichting

Wanneer veiligheid nadrukkelijk concrete maatregelen vergt, kunnen deze in het programma worden opgenomen. Het programma kan gezien worden als een 'uitvoeringsplan' van het beleid, en mag themagewijs worden gevuld. Het programma geeft concrete uitvoering aan beleidsdoelen uit de omgevingsvisie door middel van gebiedsgerichte of sectorale maatregelen.

Let op: Een programma is alleen bindend voor het bevoegd gezag dat het programma opstelt/vaststelt.

8

Opstellen input
omgevingsplan

Actie

Welke doorwerking wil je bereiken en voor welke gebieden?

Waar moeten voorschriftengebieden en planologisch gekozen aandachtsgebieden aangewezen worden?

Welke omgevingsmaatregelen moeten voorgeschreven worden?

Welke overige regels zijn nodig om het gewenste veiligheidsniveau te borgen?

Toelichting

Een concrete visie vraagt om concrete regels in het omgevingsplan. Maar ook bij een 'visie op hoofdlijnen' zijn concrete maatregelen in het omgevingsplan mogelijk. De visie kan omvatten dat bijvoorbeeld de gronden van een toekomstige woonwijk niet overlapt mogen worden door een nieuw aandachtsgebied.

In de toelichting op het omgevingsplan dient een verantwoording te worden opgenomen over de regels. Bij een concrete visie is die onderbouwing eenvoudiger en logischer.

Let op: In tegenstelling tot de omgevingsvisie en het programma bevat het omgevingsplan regels die voor iedereen bindend zijn.

Vindplaats van de informatie

- [Externe veiligheid in de omgevingsvisie](#)
- [Stappenplan groepsrisico](#)

9

Motiveren regels
omgevingsplan

Actie

Wat is de reden van de regels in het omgevingsplan?

Toelichting

Een besluit moet altijd gemotiveerd worden. Maar zeker wanneer maatregelen met betrekking tot omgevingsveiligheid worden opgenomen in het omgevingsplan, is het belangrijk dat ook uitgangspunten worden aangegeven. De regels moeten immers ook vertaald kunnen worden naar een in de praktijk te realiseren beschermingsniveau.

Wat wordt bijvoorbeeld verstaan onder 'scherfvrij glas' en hoe moet een plasbrandvoorziening er uit zien zodat deze daadwerkelijk effectief is.

Let op: Wanneer veiligheid geen groot issue is in de gemeente, kan de inzet van instrumenten en de verantwoording van de regels utieraard beperkter zijn dan bij gemeenten waar veiligheid een nadrukkelijker rol speelt bij de ordening van de fysieke leefomgeving.

Stappenplan Ruimtelijk ordenen met omgevingsveiligheid

10

Aanpassen
beleid

Actie	Toelichting
Moet gemeentelijk beleid worden aangepast?	▶ Een omgevingsplan is dynamisch. Nieuwe bevindingen ten aanzien van omgevingsveiligheid, zoals verandering van wetgeving of de komst van een nieuwe risicobron, of andere onderwerpen moeten altijd beoordeeld worden op hun impact op het gemeentelijk beleid.
Doorloop de beleidscyclus	▶ Goede implementatie van omgevingsveiligheid en het actueel houden van het beleid betekent het blijvend doorlopen van de hier genoemde stappen. Stilstaan in achteruitgang. Blijf alert en hou de instrumenten actueel.